

ԳԼՈՒԽ 5. ԻՄ ՆՈՐ ՄԱՅՐԸ

Մյուս օրը միսիս Բերկը չարությամբ ինձ ասաց.

– Հապա, մոտ արի, աղավնյակս: Հիշո՞ւմ ես, թե երեկ դու ինչպես էիր ուզում խայտառակել ինձ:

Միսիս Բերկը ակնարկում էր երեկվա խոսակցությունը պարկերի մասին: Ես ոչինչ չպատասխանեցի, բայց նա տեսնում էր, որ հասկանում եմ, թե ինչի մասին է խոսում:

– Դու կարծում էիր, թե հորդ մոտ ինձանից վախենալու կարիք չկա՞: Դու մտածում էիր ինձ վախեցնել: Լսի՛ր, թե ինչ եմ ասում քեզ, օձի ճուտ: Ես քեզ այն օրը կզգեմ, որ մետաքսի պես կփափկես: Մի պատառ հաց առանց ինձ չես ուտի: Եվ եթե իմ մասին ծպտուն հանես հորդ մոտ, ես քեզ այն օրը կզգեմ, որ ինքդ էլ զարմանաս:

Ես տեսնում էի, որ այդպիսի հակառակորդի դեմ պայքարելն իմ ուժից վեր է, և լուռ հնազանդվեցի: Ես կատարում էի միսիս Բերկի հրամանները, սրբությամբ պահում էի նրա բոլոր գաղտնիքները և առանց նրա թույլտվության ոչինչ չէի անում: Այս ամենը բոլորովին չէր մեղմացնում նրան: Ամբողջ օրը նա ինձ տանջում էր մի որևէ աշխատանքով: Եթե Պոլլին չէր քնում, ես պետք է պահեի նրան: Երբ նա քնած էր լինում, ինձ որևէ բանի համար խանութ էր ուղարկում կամ ստիպում սենյակը մաքրել, կամ թե մոմել էր տալիս այն թելը, որով ինքը պարկեր էր կարում: Ես ոչ մի ազատ րոպե չունեի: Եվ իմ այս բոլոր աշխատանքների դիմաց ինձ նույնիսկ չէին կերակրում: Հայրիկս ամեն առավոտ միսիս Բերկին փող էր տալիս տան կարիքների համար, իսկ նա փողը ծախսում էր իր համար օդի գնելով: Որպեսզի հայրիկս այդ բանը չիմանար, նա ինձ ուղարկում էր մի գրոշի ոսկոր գնելու և հայրիկիս պատմում էր, թե դրանք մեր ճաշի մնացորդներն են:

Հայրիկի համար միշտ որևէ տաք ընթրիք էր պատրաստում, իսկ ես, քանի որ հաճախ նախաճաշից մինչև ընթրիքը ոչինչ կերած չէի լինում, բացի մի պատառ հացից, շատ էի ցանկանում գոնե հայրիկիս ընթրիքի մնացորդներն ստանալ: Եթե միսիս Բերկը տեսնում էր, որ հայրիկս իր ամանից որևէ բան է տալիս ինձ, իսկույն մեջ էր ընկնում:

– Ա՛խ, սիրելի Ջեմս, – ասում էր նա, – խնդրում եմ, երեխային մի կերակրեք, ախր նա չափից ավելի ուտելով կհիվանդանա: Նա շատ բարի տղա է, բայց սարսափելի ազահ է: Այսօր ճաշի ժամանակ ես նրան երեք անգամ այնպիսի խոշոր տապակած մսի կտորներ եմ տվել, որ երկու

մարդու էլ բավական կլիներ:

– Ա՛յ դու, անպիտան, – բարկացած ասաց հայրս: – Իսկ այստեղ պտույտ-պտույտ է գալիս ու նայում բերանիս, կարծես մի ամբողջ ամիս ոչինչ չի կերել: Գնա քնիր, շատակեր, քանի չես ծեծվել:

Ես պառկեցի քնելու դատարկ փորով՝ չհամարձակվելով ոչ մի խոսք ասել ինձ արդարացնելու համար:

Մի անգամ միսիս Բերկը առանձնապես զարշելի մի խաղ խաղաց ինձ հետ: Նրա մոտ մի կին հյոււր էր եկել, և նրանք միասին խմեցին բոլոր փողերը, որ հայրս թողել էր ճաշի և ընթրիքի համար: Երբ հյոււրը գնաց, միսիս Բերկը մի փոքր ուշքի գալով՝ սկսեց վախենալ: Հարկավոր էր որևէ տեղից փող ճարել հայրիկի ընթրիքի համար: Բայց որտեղի՞ց:

Նա սկսեց լալ և ողբալ ամենաողորմելի ձևով:

– Ա՛խ, ինչ թշվառն եմ, ինչ անբախտ եմ ես, ինչ անեմ, – հեկեկում էր նա: – Շուտով տուն կգա քո հայրը, սիրելի Ջիմմի: Ես նրա համար ընթրիք պատրաստել չեմ կարող, և նա կծեծի ինձ սպանելու աստիճան: Ա՛խ, ես անտեր-անտիրական թշվառ կին եմ:

Նրա արցունքներն ազդեցին ինձ վրա, և իմ սիրտը հալվեց «սիրելի» քնքուշ անունից: Ես մոտեցա միսիս Բերկին. աշխատում էի միխթարել նրան և հարցնում էի, թե որևէ բանով չե՞մ կարող օգնել նրան:

– Այդ միայն լեզուդ է ասում, Ջիմմի, – ողբագին ասաց նա, – բայց մտածում ես բոլորովին ուրիշ բան: Եվ ճիշտ որ դու ինձ խղճալ չես կարող, ես միշտ վատ եմ վարվել քեզ հետ: Ա՛խ, միայն թե այս փորձանքն անցնի, ես այլևս քեզ մատով էլ չեմ դիպչի:

Միսիս Բերկի այս զղջումն ավելի հուզեց ինձ:

– Դուք միայն ասացեք, թե ինչով կարող եմ ձեզ օգնել և ես ամեն ինչ կանեմ, – եռանդով հավատացնում էի ես բռնելով նրա պեպենոտ ձեռքը:

– Ինձ օգնել, իհարկե, կարելի է, սիրելի Ջիմմի, միայն թե ես չեմ ուզում քեզ խնդրել այդ: Ահա քեզ, աղավնյակս, մեկուկես պեննի, ծախսիր ինչպես ուզում ես:

Միսիս Բերկի առատածեռնությունը բոլորովին զարմացրեց ինձ, և ես սկսեցի ավելի խնդրել, որ ասի, թե ինչպես կարող եմ օգնել իրեն:

– Այ թե ինչ հոգյակս, – խոսեց նա վերջապես, – դու կարող ես հայրիկիդ ասել թե ես քեզ ուղարկել եմ երեխայի համար անխոնի սերմ գնելու, և դու փողը կորցրել ես: Չե՞ որ այդ դժվար չէ, սիրելի Ջիմմի:

– Իսկ եթե հայրիկը ինձ ծեծի՞:

– Պահ, սիրելիս, ինչպես կարող է ծեծել: Չե՞ որ ես այստեղ կլինեմ:

Ես հայրիկիդ կասեմ, որ փողոցում քեզ վրա է հարձակվել քեզանից շատ մեծ մի տղա և հրել է քեզ, որ դու մեղավոր չես: Հայրիկդ քեզ չի ծեծի, վստահ եղիր: Իսկ հիմա գևա խաղա, քո մեկուկես պենսիով գնիր ինչ որ ուզես:

Ես գևացի, թեպետ սիրտս հանգիստ չէր: Դիտմամբ այդ երեկո ես չէի շտապում տուն վերադառնալ, որպեսզի միսիս Բերկը ինձանից շուտ հայրիկիս պատմի փողը կորցնելու պատմությունը:

Երբ ես ներս մտա, հայրս կանգնած էր դռան մոտ, կաշե փոկը ձեռքին:

– Հապա մոտ արի տեսեմ, անպիտան, – գոչեց նա բռնելով ականջս: – Ի՞նչ արիր իմ փողերը, շուտ ասա:

– Կորցրի, հայրիկ, – սարսափած մրմնջացի ես աղերսագին նայելով միսիս Բերկին:

– Կորցրի՞ր, այդ որտե՞ղ կորցրիր:

– Գնում էի Պոլլիի համար անսիոնի սերմ գնելու, մի մեծ տղա հարձակվեց ինձ վրա և փողը խլեց ձեռքիցս:

– Եվ դու կարծում ես, թե ես կհավատամ քո այդ պատմությանը, – գոչեց հայրս՝ զայրույթից սփրթնած:

Ես չէի զարմանում, որ հայրիկս չի հավատում, բայց խիստ զարմացա, երբ հանկարծ միսիս Բերկը ասաց.

– Նա ինձ էլ հենց նույնը պատմեց: Բայց մի նրան հարցրեք, Ջեմս, թե որտե՞ղ էր թափառում մինչև այժմ և ինչո՞ւ նրա գոգնոցը յուզոտված է:

Իմ գոգնոցին իսկապես որ յուզի բծեր կային այն կարկանդակից, որ ես գնել էի իմ մեկուկես պենսիով:

– Ախ դու, անպիտան գող, – գոռաց հայրս: – Դու գողացել ես իմ փողերը և քեֆիդ ծախսել:

– Այո, ես էլ կարծում եմ, որ այդպես է, Ջեմս, – ասաց ստոր կինը,

– և ես ձեզ խորհուրդ կտայի դրա համար մի լավ դաս տալ նրան:

Եվ նա կանգնած էր այդտեղ, երբ հայրս արյուննլվա անելու չափ ինձ ծեծում էր կաշեփոկով: Որքան հնարավոր էր ես գոռալով պատմում էի փողի ամբողջ պատմությունը, բայց հայրս ինձ չէր լսում և այնքան ծեծեց, մինչև որ ձեռքը հոգնեց: Ծեծից հետո ինձ փակեցին ետևի սենյակում և այնտեղ թողին մինչև գիշեր: Օ՛հ, այդ ժամանակ ինչպես էի ես առում միսիս Բերկին: Ես այնքան էի կատաղել, որ համարյա ցավ չէի զգում իմ մարմինն ակոսող արյուննլվա վերքերից:

Մյուս օրը միսիս Բերկը մեր սենյակը մտավ բարի և ուրախ դեմքով, կարծես ոչինչ էլ չէր եղել, և ամեն օր էլ ներս էր գալիս այդպես

ուրախ, մինչև որ հայրս ամուսնացավ նրա հետ:

Հարսանիքը շատ հանդարտ անցավ: Իմ մտքով էլ չէր անցնում, թե մեր տանը կարևոր իրադարձություն է պատրաստվում: Մի երեկո հայրս տուն վերադարձավ միսիս Բերկի հետ: Նրանք իրենց հետ բերին մի երիտասարդի և ինձ ուղարկեցին մի շիշ ռոմ գնելու: Երբ ես ռոմը բերի, հյուրը բաժակները լցրեց և սկսեց շնորհավորել հորս ու միսիս Բերկին և ամեն տեսակ բարիք ցանկանալ նրանց: Այդ ինձ ամենևին չէր հետաքրքրում, և ես պատրաստվում էի դուրս գնալ սենյակից, երբ հայրս ինձ կանգնեցրեց:

– Այստեղ արի, Ջիմ, – ասաց նա: – Տեսնում ես, թե այս ով է նստած աթոռին:

– Իհարկե տեսնում եմ, – պատասխանեցի ես: – Միսիս Բերկն է:

– Դե, լսիր: Այլևս երբեք չհամարձակվես այդ անունը տալ: Նրա անունը Բերկ չէ:

– Բերկ չէ, հապա ի՞նչ է, հայրիկ:

– Նրան ասում են մայրիկ: Ահա թե ինչպես պետք է կոչես նրան: Եվ պետք է նրա հետ վարվես, ինչպես մոր հետ: Եթե այդպես չանես, ես քեզ այնպիսի բանով կհյուրասիրեմ, որ բուլորովին դուր չի գա քեզ: Լավ հիշիր ասածս:

Հորս խոսքերի մեջ առանձնապես ոչ մի տիուր բան չկար, բայց այդ խոսքերը լսելով՝ ես սկսեցի դառնորեն լալ:

– Այդ ի՞նչ է նշանակում, – բարկացած ասաց հայրս: – Դու պետք է շնորհակալ լինեիր ինձանից: Մի՞թե ուրախ չես, որ այժմ մայր ունես: Ես պատասխանել չկարողացա: Արցունքները խեղդում էին ինձ:

– Ասացեք ինդրեմ, – գոչեց հայրս, – ի՞նչ է նվում այս անպիտանը: Ի՞նչ է, ես պետք է նախ խորհուրդ հարցնեի սրանից:

– Թող նրան, սիրելիս, – միջամտեց միսիս Բերկը: – Նա խիստ համառ տղա է... Դու ինքդ էլ հո գիտես, թե ինչ անպիտանն է նա:

Ես գիտեի, որ նա կորած փողերի պատմությունն է ակնարկում, և արդեն պատրաստ էի պատասխանել ոչ բուլորովին քաղաքավարի, բայց երիտասարդ հյուրը հավանորեն գուշակեց իմ ցանկությունը, աչքով արեց, որ սուս մնամ և ինձ քաշեց իր մոտ:

– Դե լավ, լավ, երեխայի վրա մի հարձակվեք, – ասաց նա: – Գուցե նա հենց նոր մայրիկ ունենալու ուրախությունն է լաց լինում: Քանի՞ տարեկան է, Ջեմս:

– Յոթի մեջ է:

– Օ, ուրեմն շուտով ինքը կսկսի իր հացը վաստակել:

– Իհարկե, վաղուց ժամանակն է, – վրա բերեց խորթ մայրս: – Տես ինչ մեծ տղա է: Վաղուց աշխատելու ժամանակն է:

– Այո, նա առանց այդ էլ աշխատում է, – անբավական ձայնով նկատեց հայրս: – Օրերով Պոլլիին է պահում:

– Օ՛հ, ի՛նչ աշխատանք է դա, նստում է իր համար փոքրիկ մանուկը գրկին, կամ մեկ էլ կտեսնես՝ ցած դրեց ու սկսեց խաղալ տղաների հետ:

– Իսկ ես ձեզ կասեմ, – վճռական տոնով վրա բերեց հյուերը, – որ աշխարհում երեխա խնամելուց ավելի վատ աշխատանք չկա: Ինձ էլ ստիպել են զբաղվել այդ հիանալի գործով, բայց ես առաջին իսկ հնարավորությանը ձեռք եմ քաշել դրանից, թեև հետո ստիպված եմ եղել զբաղվել հաչելով:

Այս ասելով բարեսիրտ հյուերը կամացուկ իմ ձեռքը խորեց մի պեննի: Ես խիստ ցանկանում էի դուրս պրծնել, որպեսզի ծախսեմ իմ փողը, ուստի այլևս ուշադրություն չէի դարձնում մեծերի զրույցին: Սակայն հաչելու մասին երիտասարդի ասածն ամուր մեխվեց իմ մտքում: Ես ինքս էլ ավելի մեծ սիրով կսկսեի շան պես հաչել, քան թե երեխա խնամել: Բայց ում կարող էր պետք գալ իմ հաչելը: Ես երբեմն տեսնում էի, թե ինչպես հովիվը քշում է ոչխարների հոտը և տեսել էի, թե ինչպես երեխաները նրան օգնում էին նախիրը քշելիս և շան նման հաչում ու ոռնում էին, բայց երբեք մտքովս չէր անցել, թե այդպիսի գործի համար փող կվճարեն: Եթե հովիվը կարող է հաչելու համար երեխաներ վարձել, ապա նրան ավելի էժան կնստեր իսկական շուն պահելը, – մտածում էի ես: Բայց հյուերն ասաց, որ հաչելն ավելի լավ է, քան երեխա խնամելը, իսկ նա դեռ չգիտեր, թե որքան վատ եմ ապրում ես, ինչպես քիչ է իմ մասին հոգում հայրս, ինչպես է տանջում ինձ միսիս Բերկը: Նրա համար տհաճ է եղել երեխա խնամելը, իսկ ինձ համար դա իսկական տանջանք էր:

[Գլուխ 6. ՆՈՐ ՏԱՆՁԱՆՔԵՐ: ՓԱԽՈՒՍ](#)